

Līgo svētki vai Jāņi ir daudzu indoeiropiešu tautu senās svinības. Kā uzskata novadpētnieks Viktors Grāvītis, visvairāk Līgo svētku tradīciju saglabājis baltkrievi. Otrajā vietā ir latvieši. Mūsu senčiem Jāņi bija sava veida dievkalpojums — saskaņā ar labajiem dabas gariem, ar visu vienoto, nedalāmo, noslēpumainās skaņās un atspulgos trīsošo auglīgo dabu. Uz Jāņu svinībām mūsu senči pulcējās zem klajas debess īpatnējas formas pauguros — Jāņa kalnos. Rīgai tuvākais Jāņa kalns atrodas Doles salas Ziemeļaustrumu krastā, 150 m no Jāņkalnu mājām, pie meža ceļu krustojuma. Aptuveni 4 m augstais, 45 m garais un 25 m platais uzkalniņš pašlaik apaudzis ar mežu. Literatūrā pirmās ziņas par Jāņa kalnu sniedz Edīte Kurca (Edit Kurtz) grāmatā „Verzeichnis alter Kultstätten in Lettland” (1924). Retā grāmata ir savdabīgs Latvijas seno kulta vietu katalogs. Autore Jāņa kalnu uzskata par senu pulcēšanās vietu, svinot saulgriežus. Šīs ziņas viņa aizguvusi no A. Bīlenšteina manuskripta „Onomastisches Material”, kas toreiz, pirms kara, vēl glabājās Rīgas pilsētas bibliotēkā. LR Vēstures muzeja arhīvā atrodas novadpētnieka K. Rozīša 1942. gada ziņojums par Jāņa kalnu. Ļaudis uzskatot, ka uzkalna vidus ir tukšs, kad uzsitot ar kāju, tad dunot. „Nenoteikti nostāsti par atrastiem kauliem,” noslēpumaini piebilst K. Rozītis. Iespējams, ka „nenoteiktie nostāsti” ir gluži pamatoti. 1942. gadā uzkalniņā auguši senču kapuvietām raksturīgie norietīņi. Jāņu kalns varēja būt Rīgas HES appludinātā senču pilskalna — Ķivutkalna — svētkalns. (Latvijas Padomju enciklopēdijā Ķivutkalns datēts ar pirmo gadu tūkstoti pirms mūsu ēras). Rīgas rajona arheoloģisko pieminekļu pētnieks J. Graudonis ievērojis, ka uzkalna augšdaļa ir mākslīgi apdarināta. Diemžēl tā nav vienīgā „apdare”, ko vientuļajā paugurā veikuši cilvēki. Jāņa kalna nogāzēs, sevišķi Ziemeļaustrumu pusē, redzami aizmilzuši rakumi. Daži no tiem radušies, ņemot materiālus ceļu būvei. Tomēr Jāņa kalnam ir laimīgāks liktenis nekā tuvējam Karātavu kalnam: šo arheoloģijas pieminekli klāj patvaļīgi ierīkoti ģimenes dārzi. (A. Plaudis, 1992)